

Bitwa Sobieskiego pod Párkány (Šturovo)

W związku z odsłonięciem w dniu 25 października 2008 pomnika upamiętniającego bitwę pod Párkány czyli obecnym miastem Šturovo i przedstawiającego polskiego króla Jana III Sobieskiego na koniu, warto dowiedzieć się coś więcej o wydarzeniach, które odegrały się na ziemi słowackiej przed trzystu dwudziestu pięcioma laty.

* * * * *

Na wiosnę 1683 r. wielki wezyr turecki Kara Mustafa zdecydował się na zorganizowanie ogromnej wyprawy wojennej przeciwko Habsburgom. Jej celem było ostateczne pokonanie Austriaków i podporządkowanie sobie Europy Środkowej. Na realizację zamiaru zarządził pod Párkány (*słow.* Šturovo, *pol.* Parkany) koncentrację olbrzymiej armii w sile 250 tysięcy żołnierzy. Ponieważ jednak naruszona „zębem czasu“ miejscowa twierdza nie była w stanie pomieścić przybywającej z głębi kraju wielkiej ilości żołnierzy, niezbędne było rozbięcie taborów wokół miejscowości.

Gdy na początku lata 1683 roku koncentracja według mniemania tureckich dowódców została zakończona, oddziały osmańskie ruszyły na Wiedeń. Jednocześnie sprzymierzeniec Turcji, węgierski magnat Imrich Thököly, podjął akcje wojskowe mające na celu podporządkowanie sobie całego obszaru obecnej Słowacji.

Obleżenie Wiednia rozpoczęło się 14 lipca 1683 i trwało aż do 12 września tegoż roku. Aby zapewnić należytą obronę przeciwko Wielkiej Armii, Austriacy zmuszeni byli zwrócić się za pośrednictwem i poparciem papieża do władców europejskich z prośbą o udzielenie pomocy i wsparcia militarnego. W obliczu zbliżającego się niebezpieczeństwa tureckiego i zagrożenia chrześcijaństwa w Europie, przybyły na obronę Wiednia i Austrii wielonarodowościowe oddziały wojskowe. Na wezwanie papieża podążył na odsiecz Wiednia również polski król Jan III Sobieski, który 12 września 1683 w bitwie pod bramami Wiednia odniósł wspaniałe zwycięstwo na chwałę oręża polskiego. Pokonanych w bitwie Turków oddziały alianckie jeszcze ścigały uciekających w kierunku wschodnim tak, aby zapewnić bezpieczny pokój oraz wypędzić ich z Austrii. Oddziały tureckie zatrzymały się na dłużej i znowu skoncentrowały dopiero w miejscu rozpoczęcia wyprawy czyli w Párkány. Gdy Kara Mustafa dowiedział się o zamiarze zdobycia Ostrzyhomiu, pozostawił obronę Parkan Karze Mohamedowi, paszy z Budy i jego 8 tysiącom żołnierzy.

W dniu 7 października 1683 alianci podeszli pod Parkany. Tutaj wojska Sobieskiego zdobyły z marszu twierdzę Svodín, lecz Turcy już w tym czasie dobrze się ufortyfikowali i umocnili na drugim węgierskim brzegu Dunaja w Ostrzyhomiu (Esztergom). Zaraz po zdobyciu twierdzy jazda polska, która tworzyła czoło armii głównej mimo zakazu Sobieskiego przeprowadziła bez odpowiedniego przygotowania i wsparcia, samowolnie i na własną rękę nieudaną akcję wojskową. Polacy dostali się do zastawionej sprytnie przez Turków w tzw. Dolinie Płaczu (*Siralomvölgy*) pułapki w której zostali pobici. Około 1,5 tysiąca polskiej jazdy dostało się do niewoli i następnie zostało bezlitośnie ściętych. Dwa dni później 9 października 1683 wojska cesarskie i polskie dowodzone przez księcia Karola Lotaryńskiego oraz innych dowódców wojskowych (m.in. hrabia Dünewald, książę Starhemberg, austriaccy generałowie – Piccolomini, Pálffy, Gáprrara, Veterani, Londron i polski hetman Jabłonowski) zaatakowały Parkany. Przygotowane w naprędce tureckie linie obronne nie wytrzymały uderzenia wojsk sojusznicznych i zostały przełamane. Turcy marnie czekali na pomoc i wsparcie oddziałów podlegających Thököly, bowiem ten w obliczu zmiany sytuacji wojskowej i widocznej porażki Turcji, zwlekał i czekał na lepszą dla siebie okazję. Turcy

opuścili Párkány mordując po drodze podczas odwrotu w dolinie za miastem wszystkich, wcześniej wziętych do niewoli jeńców. Ścięte głowy zamordowanych polskich żołnierzy wbili na pale i wystawili na widok publiczny. Armia wojsk sprzymierzonych pobiła Turków, zajęła Párkány i twierdzę Džigerdelen. Párkány czyli dzisiejsze Štúrovo wyzwolone zostało po latach spod jarzma tureckiego i bitwa pod nim zapisała się do historii Europy. Tym samym zapoczątkowany został proces ostatecznego wyzwolenie Słowacji i Węgier.

Jan III Sobieski – portret króla polskiego

Pobici Turcy uciekli po moście przez Dunaj do Ostrzyhomia. Wielu z nich w panice i zamęcie, który nastąpił skończyło w nurtach rzeki. Most nie był w stanie wytrzymać wielkiego naporu, załamał się i spadł do wody.

W bitwie pod Párkány zginęło ok. 8000 Turków, 3000 żołnierzy wojsk sprzymierzonych. W dolinie koło miejscowości zamordowanych zostało 1500 wziętych do niewoli jeńców polskich. Do dziś podobno jeszcze białe kości pomordowanych odnajdywane są tutaj na powierzchni ziemi.

Z zemsty za zabitych rodaków, polscy żołnierze nie brali Turków do niewoli, lecz pokonanym odcinali głowy i splądrowali zamieszkiwane przez Turków przybytki.

Twierdzę Džigerdelen zwycięzcy podpalili i zrównali z ziemią. Turcy po stracie Párkány wycofali się również z podzamcza Ostrzyhomia i schowali się za mocnymi murami zbudowanej na wysokiej skale twierdzy. Aby kontynuować pościg za nimi sojusznicy zmuszeni byli zbudować most pontonowy przez Dunaj. Dzięki niemu udało im się dostać na drugą stronę rzeki i do podzamcza. Wkrótce potem twierdza została zdobyta (28 października 1683). Turcy zmuszeni byli do ucieczki aż do Budy, skąd jeszcze organizowali swoje najazdy. W 1685 roku sprzymierzeńcy oblegali twierdzę Nové Zámky, gdzie na pomoc oblężonym Ibram, pasza z Budy zorganizował wyprawę wojenną. Nowa armia turecka próbująca przełamać oblężenie została jednak 16 sierpnia 1685 roku rozbita i rozgromiona. W ten sposób 19 sierpnia 1685 słowackie miasto Nové Zámky wyzwolone zostało z niewoli tureckiej. Jeszcze w 1686 roku armia dowodzona przez ks. Karola Lotaryńskiego (6 czerwca 1686) wyruszyła w kierunku Budy - stolicy Węgier, którą później zdobyła i tak wypędziła Turków z ziemi węgierskiej.